

Pozdravljeni,

najprej preglejte **rešitve** našega utrjevanja **osebnega zaimka**.

Pri pregledu vaših domačih nalog sem ugotovil, da ste bili uspešni. Če ja še kakšna težava, mi pišite.

1. Beseda sošolka. Nadomestil/-a bi jo lahko z besedami njo, njej, ji ...
2. Draga svetovalka Cvetka! Imam sošolko, ki mi je zelo všeč. Ne vem zakaj, ampak med poukom v njo mečem koščke radirke. Zadnjič sem ji iz rok izpulil test in ga vrgel v koš. Zelo rad jo tudi zbadam. Njej se vse to zdi čudno, jaz pa se ji ne upam povedati, da mi je v resnici zelo všeč.

Žak

3.

	OSEBNI ZAIIMEK	BESEDA OZ. BESEDNA ZVEZA, NA KATERO SE ZAIIMEK NANAŠA
1. poved	njimi	ljubezenska čustva
1. poved	jim	najstniki
2. poved	jih	čustva

4.

- a) Mila ima težavo. Zaupala jo je svetovalki Cvetki.
- b) Ves čas se želim družiti z Milo in Saro. To jima gre na živce./Njima gre to na živce.
- c) To so opazili učitelji. Zaradi njih je Mili še bolj nelagodno.
- č) Milo zanima, kaj o tem meni Cvetka. Cvetka ji prijazno svetuje.

5.

- a) ti
- b) te
- c) teboj
- č) te
- d) tebi
- e) ti

6.

- a) tebe
- b) ju
- c) nam
- č) jih
- d) njega, njo
- e) vama
- f) mano
- g) Vaju
- h) jima
- i) ti

7.

OS. ZAIM.	OS.	ŠT.	SKL.	BESEDA OZ. BESEDNA ZVEZA, NA KATERO SE ZAIIMEK NANAŠA
njej	3.	ed.	mest.	teorija
ga	3.	ed.	tož.	Albert Einstein
menoj	1.	ed.	or.	Albert Einstein
mene	1.	ed.	rod.	Albert Einstein

OS. ZAIM.	OS.	ŠT.	SKL.	BESEDA OZ. BESEDNA ZVEZA, NA KATERO SE ZAIIMEK NANAŠA
ga	3.	ed.	tož.	Charlie Chaplin
mu	3.	ed.	daj.	oče
ti	2.	ed.	daj.	Charlie Chaplin
mi	1.	ed.	daj.	oče
ju	3.	dv.	tož.	prvi dve domači nalogi

Danes nadaljujemo z opisom igre / športa.

Preberi besedilo.

Začetki in zgodovina razvoja kraljevske igre

Šah ima že od nekdaj posebno mesto med igrami. Že pred več stoletji se ga je prijel vzdevek kraljevska igra, ker izvira izraz šah iz poimenovanja za perzijske vladarje. Njegova zibelka je Indija. Neki perzijski ep omenja igro na osemvrstni plošči. To igro so Indijci imenovali čaturanga. V dobesednem prevodu pomeni čaturanga „štiridelno“ (čatur – štiri, anga – del), lahko pa bi bila tudi prispodoba dveh armad stare indijske vojske, bele in črne. Natančna pravila čaturange se niso ohranila, verjetno pa je, da so bile figure podobne kot pri sodobnem šahu.

Z vzponom islama so v 9. stoletju to igro začeli raziskovati Arabci. Med njimi je postala zelo cenjena, ker so z njo merili svoje umske sposobnosti. Z arabskim vdorom v Evropo je ta igra kmalu postala prestižna zabava na evropskih dvorih, potem pa tudi med vitezi, duhovščino in bogatimi meščani. V 17. stoletju je šah dosegel obliko, ki jo poznamo še danes.

(Povzeto po: ICP – Spletni šahovski portal – vrata v čudoviti svet šaha)

Odgovori na vprašanja. Piši v obliki povedi.

a) O čem govori besedilo?

---

b) Zakaj šahu pravimo tudi kraljevska igra?

---

c) Od kod izvira ta igra?

č) Kaj pomeni beseda čaturanga v prenesenem in kaj v dobesednem pomenu?

---

d) Ali bi se lahko s pomočjo prebranega besedila naučil/-a igrati šah?

Pojasni.

---

e) Primerjaj besedili Šahovska pravila in Začetki in zgodovina razvoja kraljevske igre.

Kaj opaziš?

Dragi šestošolci, če vam čas dopušča, preberite še naslednjo zgodbo o šahu. Razmislite, kaj nam sporoča.

Življenje je prekratko za igranje šaha. (Byron) To je zapisal Byron, znani angleški pesnik.

Šah je ena najstarejših iger. Igrajo ga že stoletja, o njem pa obstajajo številna izročila in zgodbe. Ena izmed njih je tudi naslednja. Da bi jo razumeli, ni treba znati igrati šaha. Zadostuje, če vemo, da se šah igra na plošči v obliki kvadrata, ki ima 64 polj, majhnih kvadratkov (izmenoma belih in črnih).

Šah so iznašli v Indiji. Ko se je indijski vladar Šeram seznanil s šahovsko igro in se je naučil igrati, je bil navdušen nad njeno lepoto. Zvedel je, da si je igro izmislil eden od njegovih podanikov, ter ukazal, naj ga poiščejo in pripeljejo, da bi ga nagradil. Iznajditelj, ime mu je bilo Seta, je prišel pred vladarja. Bil je skromno oblečen učenjak, ki je dobival sredstva za preživljanje od učencev.

"Seta, želim te primerno nagraditi za učinkovito igro, ki si si jo izmislil," je rekel vladar. Modrijan se je priklonil. "Dovolj bogat sem, da lahko izpolnim vsako tvojo željo," je nadaljeval vladar. "Povej torej, kaj bi najraje dobil za nagrado in to boš tudi dobil." Seta je molčal. "Naj ti ne bo nerodno," ga je spodbujal vladar, "povej svojo željo! Ničesar mi ne bo žal, samo da ti jo izpolnim."

"Velika je vaša dobrota, gospodar. Toda dajte mi čas za odgovor. Željo vam povem jutri, ko bom dobro premislil."

Naslednjega dne je Seta spet prišel pred vladarja in ga presenetil z zelo skromno prošnjo. "Gospodar," je rekel Seta, "ukažite, naj mi dajo za prvo polje na šahovnici eno pšenično zrno..." "Navadno pšenično zrno?!" je bil vladar presenečen. "Da, gospodar. Za drugo polje, ukažite, naj mi dajo dva, za tretjega štiri, za četrtega osem, za petega šestnajst, za šestega dvaintrideset."

"Dovolj!" ga je jezno prekinil vladar. "Dobil boš zrn za vseh 64 polj šahovnice, kakor si želel: za vsako polje dvakrat toliko kot za prejšnje. Toda vedi, da tvoja prošnja ni vredna moje darežljivosti, kajti s tem, da prosiš za tako ničevo nagrado, nespoštljivo omalovažuješ mojo dobrotljivost. Kot učitelj bi moral izkazati svojemu gospodarju več pozornosti in spoštovanja. Odidi! Moji služabniki ti bodo prinesli vrečo s pšenico." Seta se je nasmehnil, zapustil dvorano in v vladarjevih vrtovih čakal na nagrado.

Med kosilom se je vladar pozanimal, ali je Seta dobil želeno nagrado.

"Gospodar," so mu odgovorili, "vaš ukaz izpolnjujejo. Dvorni matematiki izračunavajo število zrn, ki pripadajo Setu." Vladar se je nasršil, ker ni bil vajen, da tako počasi izpolnjujejo njegove ukaze. Zvečer pred spanjem se je vladar še enkrat pozanimal, ali je Seta s svojo vrečo zapustil vladarski vrt. "Gospodar," so mu odgovorili, "vaši matematiki delajo brez odmora in upajo, da bodo do zore končali računanje." "Zakaj zavlačujete?" je jezno zaklical vladar. "Jutri pred zoro morate dati Setu nagrado do zadnjega zrna. Dvakrat ne ukazujem!"

Zjutraj so vladarju sporočili, da ga starešina dvornih učenjakov prosi, naj prisluhne važni novici. Vladar je ukazal, naj ga pripeljejo." Preden mi poveš, za kaj gre," je rekel vladar, "želim slišati, ali je Seta končno dobil ničevo nagrado, ki si jo je sam odločil." "Zaradi tega sem si drznil pojaviti se pred vami ob tej zgodnji uri," je odgovoril starešina. "Skrbno smo izračunali količino zrn, ki jih želi dobiti Seta. Število je tako veliko, da ..." "Naj bo še tako veliko," mu je vladar napihnjeno segel v besedo, "v mojih žitnicah ni pomanjkanja. Nagrado sem obljubil in treba jo je izročiti Setu!" "Ni v vaših močeh, gospodar, da bi izročili obljubljeni nagrado. V vseh vaših shrambah ni toliko zrn, kolikor jih je treba dati Setu. Tudi v žitnicah vsega cesarstva jih ni dovolj. Tudi na vseh zemeljskih prostranstvih ni mogoče najti toliko zrn. Če želite izročiti obljubljeni nagrado, morate ukazati, da spremenijo v polja vsa cesarstva na zemlji; ukazati morate, naj izsušijo vsa morja in oceane; ukažite, naj stopijo ves led in sneg, ki pokriva daljne severne in južne pokrajine. Vse, kar bodo ta polja rodila, ukažite dati Setu, šele tedaj bo v celoti dobil svojo nagrado." Vladar je presenečeno poslušal učenjakove besede. "Povej mi to pošastno število," je končno izustil.

"Osemnajst kvadrilijonov štiristo šestinštirideset trilijonov sedemsto štiriinštirideset bilijonov triinšedemdeset milijard sedemsto devet milijonov petsto enainpetdeset tisoč šeststo petnajst," se je glasil učenjakov odgovor.

* * *

Tako pripoveduje izročilo. Ali se je to res zgodilo, ni znano, toda o tem, da je mogoče nagrado, o kateri govori izročilo, izraziti s takim številom, se lahko s potrpežljivim računanjem sami prepričamo. Začenši z eno je treba sešteti števila 1, 2, 3, 4, 8, itd. Rezultat triinšestdesetega polja, povečan dvakrat, pokaže, koliko zrn pripada štiriinšestdesetemu polju šahovnice. Iskano število, zapisano s ciframi, zgleda takole: 18 446 744 073 709 551 615. Če bi si želeli predstavljati, kako orjaško je to število, si moramo zamisliti, kako velika bi morala biti shramba. Znano je, da je v enem

kubičnem metru pšenice približno 15 milijonov zrn. Torej bi nagrada, ki bi jo dobil izumitelj šahovske igre, zasedla približno 12 000 000 000 m³ ali 12 00 km³. Če bi bila višina shrambe 4 m in njena širina 10 m, bi morala biti njena dolžina 300 000 000 km, to je dvakratna razdalja od Zemlje do Sonca.

Iz enega do drugega zrna, od drugega in naprej, pridemo do tako velikih števil, ki si jih ne moremo niti predstavljati. Tako gre tudi iz naravnega števila 1 do številke 2 in naprej.

Želim vam lep in uspešen dan.

Lep pozdrav

vaš učitelj slovenščine